

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ
НОТАРІАЛЬНОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ
ЩОДО НОВОГО СКЛАДУ
ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ НОТАРІАТУ

Відповідно до положень статті 10 Закону України «Про нотаріат» для визначення рівня професійної підготовленості осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю, та вирішення питання про анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю, при Міністерстві юстиції України утворюється Вища кваліфікаційна комісія нотаріату.

Слід наголосити на тому, що на відміну від формування складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (стаття 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів») або Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури (стаття 52 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність») персональний склад Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату відповідно до зазначеної статті 10 **затверджується наказом Міністерства юстиції України.**

Так, відповідно до положень статті 93 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються з числа суддів з'їздом суддів України відкритим або таємним голосуванням.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ відкритим або таємним голосуванням.

Міністр юстиції України призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм наказом.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм розпорядженням.

Голова Державної судової адміністрації України призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм наказом.

До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути призначені народні депутати України з поточного скликання Верховної Ради України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, їх заступники, члени Ради суддів України, Вищої ради юстиції, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, особи, які притягалися до відповідальності за вчинення корупційного діяння, а також особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності.

У свою чергу, відповідно до статті 52 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія

адвокатури підконтрольна і підзвітна з'їзду адвокатів України та Раді адвокатів України.

До складу Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури входять тридцять членів, стаж адвокатської діяльності яких становить не менше, ніж п'ять років: по одному представнику від кожного регіону, які обираються конференцією адвокатів регіону, голова і два заступники голови, які обираються шляхом голосування з'їздом адвокатів України. Секретар Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури обирається членами комісії шляхом голосування зі складу членів Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.

Відповідно слід констатувати, що на сьогодні Закон України «Про нотаріат» не містить положень щодо повноважень З'їзду нотаріусів на формування складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату. На відміну від Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, Вища кваліфікаційна комісія нотаріату діє при Міністерстві юстиції України, а її склад затверджується наказом Міністерства юстиції України.

Відтак, затвердження персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату визначається статтею 10 Закону України «Про нотаріат» і належить до виняткової компетенції Міністерства юстиції України.

Крім того, повноваження Міністерства юстиції щодо зміни персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату визначаються з огляду на таке.

Міністерство юстиції України як орган, що видав наказ, має право на внесення до нього змін, його скасування, визнання його таким, що втратив чинність, тощо.

Відповідно до Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 року № 923 зі змінами та доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 11 червня 2014 р. № 179 (далі – Положення) змінено порядок формування персонального складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, а відтак на виконання цих вимог потребував змін і наказ Міністерства юстиції України від 20 січня 2012 року № 50/7 (в редакції наказу Міністерства юстиції України від 01 серпня 2013 року № 762/7).

Так, відповідно до пункту 5 зазначеного Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату до складу Комісії входить чотири представники Мін'юсту та сім нотаріусів України, делегованих Нотаріальною палатою України.

Нотаріус може бути делегований до Комісії за умови, що:
він не був членом попередніх складів Комісії;

він має безперервний стаж роботи нотаріусом не менше, як 15 років;
щодо нього не застосовувалися дисциплінарні стягнення (державний нотаріус) або його діяльність не зупинялася (приватний нотаріус) у зв'язку з допущеними порушеннями законодавства.

Порядок висування представників НПУ до складу ВККН ні Законом України «Про нотаріат», ні зазначеним вище Положенням, а також жодним іншим актом законодавства не визначений. Також процедура висування кандидатів не передбачені Статутом НПУ.

Слід зазначити, що термін «делегувати» зустрічається у низці нормативних актів України. Однак жоден акт не дає його офіційного визначення. Відтак, шляхом з'ясування суті нормативних актів, в якому він уживається, його місця в системі актів законодавства можна з'ясувати його значення. Отже, цей термін означає, як правило, передачу функцій, повноважень на певний час із збереженням у делегуючого суб'єкта права повернути їх у власне виконання. Також «делегувати» означає передавати право представляти чийсь інтереси.

Ураховуючи викладене, слід наголосити на тому, що відповідно до пункту 5.12 Статуту НПУ саме до повноважень Ради НПУ належить забезпечення співпраці з Міністерством юстиції України і саме Рада НПУ сприяє забезпеченню гарантій захисту професійних інтересів нотаріусів, а також виконує інші повноваження, що випливають із Статуту НПУ.

До складу Ради НПУ входять за посадою Президент НПУ та голови регіональних відділень НПУ.

З огляду на це Рада НПУ на своєму черговому засіданні 15 серпня 2014 року дійшла висновку щодо відсутності правових підстав для скликання позачергового з'їзду нотаріусів з метою формування нового складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Водночас на цьому ж засіданні Ради був затверджений Регламент делегування нотаріусів до складу Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату.

Так, згідно з Регламентом запропоновані відділеннями НПУ кандидати у члени Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату затверджуються рішенням правління відповідних відділень та шляхом обговорення кожної кандидатури на засіданні Ради НПУ, серед них і обираються 7 представників шляхом таємного голосування простою більшістю голосів.

Рада Нотаріальної палати України